

Rautaki Whakapiki Hauora Waiora - Mā te Whānau Whānui

Whakataki

Ko tō Ngā Mokopuna rautaki tuatahi pēnei ki te āta whakaaro mō te hauora me te waiora o ngā tāngata katoa - tamariki mai, kaiako mai, kaimahi mai rānei, tae atu ki ngā mātua (ngā whānau). Ka mutu te aro ki ērā hunga ka haere tonu atu ki te hapori whānui o te kura, arā, te hunga ka kaha whakawhanaunga mai ki te kura me ngā kaupapa ka whakahaerehia e te kura. Heoi anō, ka aro tuatahi atu ki te whānau ake o te kura.

Tirohanga Whānui

E whai ake nei ko tētahi tūtohi e whakaatu mai ana i ngā hunga, ngā aronga me ngā tīmatanga mahi mā ia kaupapa. Kaore e kore ka tipu, ka whanake ngā kaupapa i te roanga o te wā heoi, e tika ana kia tohua te tīmatanga mō ia kaupapa mō ia hunga.

Ka aroā ēnei hunga me ēnei kaupapa mō ngā tau e rua, 2026 - 2027. Ka hāngai te rere o ēnei mahi ki te waihangatanga mai o tō mātou kura hou. Ko te manako ia, kia rite te kura hou, kua rite hoki te whānau whānui ki te whakamahi i tērā ki te tihi o tōna pitomata hei painga mā ngā tamariki, mokopuna tae atu ki te whānau whānui.

Aronga

Ko ngā mātāpono me ngā ariā ka noho mātāmua hei tūāpapa mō ēnei mahi katoa ko:

- Te Aho Matua
- Mauriora
- Poutiria te Aroha
- Mātua Rautia
- Whakaakona te katoa o te tangata
- Te reo Māori

Whainga Whānui

Ko ngā whainga whānui o te kaupapa nei, ko te whakapiki i te mauri ora o ngā tamariki me ngā pakeke i tō rātou na ao. Ki te piki te mauri, ka piki te ihirangaranga o te tangata. Ki te piki te ihirangaranga, ka piki te kaha o te wairua, ā, ka nui ake te tūpono ka eke te tangata ki ngā tihi teitei o te ako, o te mōhio me te māramatanga. Arā, kia puāawai mai a ia ki te tihi o tōnā pūmanawatanga.

Rautaki Matua

Ko te rautaki matua ka whakamahia, ko terā o te wānanga. Mō te hunga e mōhio ana, e mārama ana, he nui ngā momo “wānanga” e taea te whakahaere hei taiao ako mā te tangata, ā, i te roanga o ēnei kawenga, ka whakamahia te whānuitanga o ngā momo wānanga katoa. Arā, ka wānanga taki tini, ka wānanga taki tahi, ka wānanga ki taiao, ka wānanga ki rō whare.

Otirā, ka whakamahia ngā tū momo rautaki whakaako katoa e mōhio nei mātou ki te tuari mātauranga, ki te whakatipu mōhiotanga, ki te whakawhānui māramatanga mō ngā kaupapa katoa ka kapia ki tēnā me tēnā o ngā wānanga.

Hunga Whakaako

Ko te hunga whakaako tuatahi ka ahu mai i waenga anō i te whānau ake. He nui ngā pūkenga kei tēnā me tēnā o te whānau, ā, ka pōwhiringia rātou ki te tuari mai ngā mātauranga kei a rātou hei painga mā te katoa.

Mō ētahi atu kaupapa, ka toro atu ki ngā mātanga e mōhio nei mātou he tohunga rātou mō tēnei kaupapa, mō tērā kaupapa. Hei tauira, mō te wahanga ki ngā atua Māori, ka toro atu ki a Mark rāua ki Diane Kōpua. Me ko ngā whetu tētahi kaupapa ka hiahiatia e te whānau, ka toro atu ki Dr Rangi Mātāmua.

Te Hāngaitanga

Katoa ēnei wānanga, ngā whainga me ngā aronga ka hāngai pū ki ngā mātāpono o **Te Aho Matua** me ngā whainga whānui o **Puna Ora**, te hononga kaupapa i waenga i Te Rūnanga nui o Ngā Kura Kaupapa Māori o Aotearoa me Hauora Aotearoa.

Whakakapi

E whakapono ana mātou, ki te tutuki ēnei aronga, ēnei whainga me ngā kaupapa katoa ki te tihi o manako, ka ora rawa atu te whānau whānui o Ngā Mokopuna mō te e hia tau kei mua i te aroaro.

Nā mātou

Te Ohu Hauora / Waiora

Te Kura Kaupapa Māori o Ngā Mokopuna

Mahuru 2025

Rautaki Whakapiki Hauora / Waiora

Inā te whānui o ngā pānga me ngā whakaawenga o tēnei kaupapa, ka āta whakaritea ētahi paearu e taea (pea) te ine i ngā tino painga o te kaupapa nei me ngā ngoikoretanga, mehemea he ngoikoretanga ka puta. Ha rangahau mata ora tēnei te haere ake nei.

Tamariki	Aronga	Mā te aha?	Mā wai?	Arotake / Kōrero
Tinana	Kai pai, hauora	Kaupapa here Parakuihi (?) Ngā kai o ia rā	Ohu Aho Matua Ohu mātua, tautoko Tā tātou ake tangata?	
Wairua / Mauri	Kia ita tōna mauri Kia tau tōna wairua	Karakia tawhito Kaupapa motuhake A-rohe, a-takiwā	Kaiako, ngā mātua Kanohi o te iwi	
Hinengaro	Kia mahea, kia wātea, noho tūwhera	Wānanga Taiohi <ul style="list-style-type: none"> ● Tama tāne ● Tama wahine Ira ranu / rerekē	Mātanga tikanga a iwi Te mana o ngā atua Māreikura, Whatukura Ngāti Uenuku	
Reo	Kia hari koa ngā tamariki ki te kōrero Māori i ia rā	Whakarekareka Waiata tawhito Mōteatea, pao	Kaiako, mātua, tipuna Ngā horopaki katoa	
Kaiako / Kaimahi				
Tinana	Kia pakari, kia ora	Mematanga whare kori Mauriora		
Wairua / Mauri	Kia ita tōna mauri Kia tau tōna wairua	Karakia tawhito Kaupapa motuhake Poutiria te aroha Mauriora Mātua Rautia		
Hinengaro	Kia mahea, kia wātea, noho tūwhera	Tangata motuhake Poutiria te aroha Mauriora		

Reo	Whakapakari Whakawhanake	Kura Reo a kura, hapū, iwi pea		
Whānau				
Tinana	Whanaungatanga	Walking netball Waka ama (?) Whare Tū Tauā (?)		
Wairua / Mauri	Wānanga	Aho Matua Poutiria te aroha Mauriora Mātua Rautia		
Hinengaro	Kia mahea, kia wātea, noho tūwhera	Tangata motuhake Poutiria te aroha Mauriora		
Reo	Whakapakari Whakawhanake	Kura Reo a kura Whai kōhi rerekē Wānanga motuhake <ul style="list-style-type: none"> • Karakia • Pao, karanga • Raranga Ako waiata a Kura		
Hapori				
Tinana	Mo ngā tau e rua, e toru pea e whai ake nei (2026-2027) ko te hunga o runga te hapori ka kaha aroā. Ka mutu te arotake i ērā mahi ka whai whakaaro mātou ki te whakawhānui i ngā toronga.			
Wairua / Mauri				
Hinengaro				
Reo				

